

Підходи та методи діагностики ефективності міжнародних поставок

Віталій Дроздовський

студент групи Мен-18,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: DrozdovskyiVV@krok.edu.ua

Оксана Кириченко

Науковий керівник:

доктор економічних наук, доцент кафедри управлінських технологій,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: oksanaKS@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-5244-8323

В сучасних складних соціально-економічних, політичних умовах життєдіяльності промислових підприємств проблема ефективності їх експортно-імпоротної діяльності набуває актуальності та термінового вирішення. Відомо, що експортно-імпортна діяльність є найбільшою за своїми масштабами форма зовнішньоекономічної діяльності та відіграє суттєву роль у розвитку національної економіки будь-якої країни, а також визначає її входження в міжнародну економічну інтеграцію [1]. Також основними передумовами необхідності вирішення проблеми ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства є обмеженість ресурсних та економічних можливостей вести цю діяльність та цілеспрямованість на зростання результатів її. Проблема ефективності є найважливішою проблемою економіки. В науковій літературі найпоширенішим поняттям є ефективність, найпоширенішим це поняття є і практичній діяльності. Проте поняття економічної ефективності складне та багатогранне, тому відсутня єдина загальна думка відносно суті та вимірювання цієї категорії. Ефективність з латинської мови є дієвий, продуктивний, той що дає результат. Ефективність є індикатором розвитку та є його основним мотивом. Ефективність є якісною категорією, що пов'язана з інтенсивністю діяльності. За допомогою ефективності здійснюється порівняльна оцінка результату діяльності, відображає як можливість забезпечення економічного зростання, так і здатність мотивувати прогресивні структурно-якісні змінення. Говорячи про ефективність, часто розуміють ефект, але це дві різні категорії [2]. Споріднює ці дві категорії єдина направленість, а саме вони обидві відображують зростання і розвиток, тобто здатність до прогресивних кількісних змінень, які виражаються валовими показниками, та якісних змінень, які пов'язані зі структурною динамікою. Ці дві категорії пов'язані з поняттям розвитку та характерними йому якісними зміненьми.

Існує багато концепцій ефективності в економіці і для правильного формулювання змісту ефективності експортно-імпоротної діяльності. Безпосередньо вивченням ефективності експортної та імпоротної діяльності займаються вчені давно. Розпочинав такі дослідження Г. Андерсон в 1960, в 1963 році продовжили ці Д. О'Коннел та Дж. Бенсон. В сучасних умовах відомі дослідження вчених Л. Леонідоу і С. Катсікеаса, М. Пенг й А. Ілініч та

А. Леонідоу, Б. Айкол, Д. Паліхавадана й А. Зеріті та багато інших.

Отже, серед сучасних вітчизняних дослідників найпоширенішим є розгляд ефективності ЕІДП як складової загальної ефективності діяльності підприємства, як результативність поєднання структуроутворюючих елементів виробництв із фінансовими, інноваційними та інвестиційними можливостями, як ефект від діяльності, як результативність ЕІДП. Слід окремо акцентувати, що досліджуючи ефективність виокремлюють такі теоретичні підходи щодо аналізу та оцінювання ефективності експортно-імпоротної діяльності як порівняльний, адитивний та нормативний підходи [3]. Так, порівняльний підхід пов'язаний із практикою господарювання в період радикальних економічних реформ та пострадянської трансформації; адитивний пов'язує з ефектом як різницею між витратами на здійснення експорту (імпорту) та отриманим від його здійснення доходом; нормативний підхід – передбачає розгляд співвідношення досягнутих результатів з їх розрахунково визначеним максимальним або стандартним рівнем. Слід взяти до уваги і фактори ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства, частина з яких є умовами даної діяльності. Так рекомендують розрізняти такі фактори впливу на зовнішньоекономічну діяльність підприємства, а саме зовнішні: політичні, економічні, законодавчо-правові, адміністративні, природно-кліматичні, неформальні обмеження, часу та простору, інформаційні, історичні, соціальні, міжнародні стандарти. До внутрішніх факторів відносять: ресурсні, виробничі, технологічні, інформаційні, психологічно-соціальні, організаційні, інвестиційні, латентні [4,5]. Наведені фактори впливають і на експортно-імпорتنу діяльність підприємства, зокрема на її ефективність. Саме за ступенем впливу даних факторів на експортно-імпорتنу діяльність підприємства вони визначаються як умови ефективності даної діяльності. Отже, для окреслення умов ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства доцільно визначити рейтинг впливу факторів ефективності даної діяльності. За системним підходом ефективність розглядається як індикатор розвитку системи та її найважливіший стимул, а також пов'язується з практикою, характеризує інтенсивність прояву результату процесу функціонування, відображає глибинні дії вдосконалення, що відбуваються у всіх його елементах, доцільність існуючої елементної структури.

Загалом, повнота розкриття змістовної суті ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства залежить від уточнення таких її базисних понять, як результати, витрати, фактори діяльності, умови діяльності, показники, критерії, оцінка ефективності. В якості економічного ефекту може бути виручка або дохід в абсолютній формі. Ефект експортно-імпоротної діяльності також залежить від переваги обсягів експорту над обсягами імпорту, що виражається додатнім сальдо. Ефективність визначається як відношення результату до витрат з урахуванням стратегій та цілей діяльності підприємства.

Ключові слова: управління; управлінські технології; механізми управління.

Список використаних джерел

1. *Гринько П. О. Методологічний аспект діагностики об'єктів в економіці. Бізнес Інформ. 2017. № 12. С. 18–23.*
2. *Гринько П. О. Формування системи показників діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 20, С. 122–125.*
3. *Гринько П. О. Діагностика факторів зовнішнього середовища, які впливають на розвиток експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2018. №8. С. 51–56.*
4. *Малярець Л. М., Гринько П. О. Аналітичне забезпечення аналізу ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. Проблеми економіки. 2019. № 1 (39). С. 208–216.*
5. *Гринько П. О. Діагностика впливу виробничо-фінансових факторів на ефективність експортно-імпоротної діяльності підприємства. Економіка: реалії часу. 2018. №4(38). С. 83–89.*